

УДК 746:379.85

Цитування:

Бедріна Н.С. Форми трансляції народних художніх текстильних промислів на Харківщині як фактор розвитку культурного туризму. *Культура і сучасність : альманах. №1*. Київ : ІДЕЯ ПРИНТ, 2020. С. 12-16

Bedrina N. (2020). Forms of translation of art textile crafts in Kharkiv region as a factor of development of cultural tourism. *Kultura i suchasnist : almanakh, 1*, 12-16 [in Ukrainian].

Бедріна Надія Сергіївна,
кандидат культурології, старший викладач
кафедри аудіовізуального мистецтва
Харківської державної академії
дизайну і мистецтв
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8236-9463>
nadiia.bedrina@gmail.com

ФОРМИ ТРАНСЛЯЦІЇ НАРОДНИХ ХУДОЖНІХ ТЕКСТИЛЬНИХ ПРОМИСЛІВ НА ХАРКІВЩИНІ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ

Мета роботи. Проаналізувати форми трансляції сувенірних виробів народних художніх текстильних промислів Харківщини: музеї, фестивалі, ярмарки, майстер-класи, інтернет-простір як фактори розвитку культурного туризму. **Методологія дослідження** ґрунтується на застосуванні комплексу інструментів: аксіологічний підхід використано для з'ясування змістового і ціннісного статусу народного художнього текстильництва Харківської області; метод соціокультурної детермінації застосовано з метою пояснення через призму культури особливостей досліджуваних історичних та економічних явищ; системний підхід допоміг вивчити народні художні текстильні промисли харківського регіону як цілісну систему; історичний метод уможливив виявити основи формування локальної школи художньої текстильної творчості. **Наукова новизна** одержаних результатів полягає у комплексному дослідженні з позицій культурології форм збереження і трансляції здобутків народної художньої текстильної творчості харківських майстринь і майстрів як чинників розвитку культурного туризму. Виділено і проаналізовано такі форми трансляції харківського художнього текстильництва й сувенірних виробів: музеї, етнофестивалі, ярмарки, майстер-класи, інтернет-простір. **Висновки.** Харківщина зберегла традиції локальної школи художнього текстильництва, базуючись на якій можна створювати різноманітні сувеніри: етноодяг, килими, кози, сувеніри з ткацьким малюнком та ін. Виробництво місцевої сувенірної продукції є одним із чинників підвищення туристичної привабливості регіону, а також створення бренду Харкова. Виділено наступні форми трансляції виробів народних художніх текстильних промислів на Харківщині: музеї, етнофестивалі, ярмарки, майстер-класи, інтернет-простір. Виявлено, що музеї Харкова і області можуть сприяти розвитку туризму за допомогою організації виставок, проведення тематичних лекцій, влаштування сувенірних крамниць; з'ясовано провідну роль чисельних етнофестивалів Харківської області у популяризації культурного туризму й реалізації сувенірів художнього текстильництва місцевого виробництва; запропоновано приділити більше уваги ярмаркам художніх промислів, що є історичною традицією Харківської губернії; доведено, що майстер-клас є прогресивною формою трансляції досвіду майстринь й майстрів, пропагування здобутків художніх текстильних промислів регіону, піднесення культурного туризму; показано, що інтернет-простір є важливою рушійною силою у справі поширення інформації й підвищення попиту на сувеніри художнього текстильництва Харківщини. Зазначено, що всі ці форми трансляції народних художніх текстильних промислів не існують окремо одна від одної, а утворюють синтез, проходять паралельно і взаємодоповнюються.

Ключові слова: культурний туризм, художні текстильні промисли, Харківщина, сувенір, етнофестиваль, ярмарок, майстер-клас, музеї, інтернет-простір.

Бедрина Надежда Сергеевна, кандидат культурологии, старший преподаватель кафедры аудиовизуального искусства Харьковской государственной академии дизайна и искусств

Формы трансляции народных художественных текстильных промыслов в Харьковском регионе как фактор развития культурного туризма

Цель работы. Проанализировать формы трансляции сувенирных изделий народных художественных текстильных промыслов Харьковского региона: музеи, фестивали, ярмарки, мастер-классы, Интернет-пространство как факторы развития культурного туризма. **Методология исследования** основана на применении следующего комплекса инструментов: аксиологический подход использован для выяснения смыслового и ценностного статуса народного художественного текстильного производства Харьковской области; метод соціокультурної

детерминации применен с целью объяснения через призму культуры особенностей исследуемых исторических и экономических явлений; системный подход помог изучить народные художественные текстильные промыслы харьковского региона как целостную систему; исторический метод позволил выявить основы формирования локальной школы художественного текстильного творчества. **Научная новизна** полученных результатов заключается в комплексном исследовании с позиций культурологии форм сохранения и трансляции достижений народного художественного текстильного творчества харьковских мастериц и мастеров как факторов развития культурного туризма. Выделены и проанализированы следующие формы трансляции харьковского художественного текстиля и сувенирных изделий: музеи, этнофестивали, ярмарки, мастер-классы, интернет-пространство. **Выводы.** Харьковский регион сохранил традиции локальной школы художественного текстильного творчества, основываясь на которой, можно создавать разнообразные сувениры: этноодежда, ковры, кофты, сувениры с ткацким рисунком и др. Производство местной сувенирной продукции является одним из факторов повышения туристической привлекательности региона, а также создания бренда Харькова. Выделены следующие формы трансляции изделий народных художественных текстильных промыслов в Харьковской области: музеи, этнофестивали, ярмарки, мастер-классы, Интернет-пространство. Выявлено, что музеи Харькова и области могут способствовать развитию туризма посредством организации выставок, тематических лекций, устройства сувенирных магазинов; выяснена ведущая роль многочисленных этнофестивалей Харьковской области в популяризации культурного туризма и реализации сувениров художественного текстиля местного производства; предложено уделить больше внимания ярмаркам художественных промыслов, как исторической традиции Харьковской губернии; доказано, что мастер-класс является прогрессивной формой трансляции опыта мастериц и мастеров, пропаганды достижений художественных текстильных промыслов региона, развития культурного туризма; показано, что Интернет-пространство является важной движущей силой в деле распространения информации и повышения спроса на сувениры художественного текстильного производства Харьковского региона. Отмечено, что все эти формы трансляции народных художественных текстильных промыслов не существуют отдельно друг от друга, а образуют синтез, проходят параллельно и взаимодополняются.

Ключевые слова: культурный туризм, художественные текстильные промыслы, Харьковский регион, сувенир, этнофестиваль, ярмарка, мастер-класс, музей, интернет-пространство.

Bedrina Nadiia, Ph.D. in Cultural Studies, senior lecturer of the Department of Audiovisual Art Kharkiv State Academy of Design and Arts

Forms of translation of art textile crafts in Kharkiv region as a factor of development of cultural tourism

The purpose of the article is analyzing of the forms of broadcasting of folk art textile crafts in the Kharkiv region: museums, festivals, fairs, master classes, Internet space as factors of cultural tourism development. **The methodology** is based on the use of the following set of tools: the axiological approach was used to clarify the semantic and value status of art textile crafts production in the Kharkiv region; the method of socio-cultural determination is applied in order to explain through the prism of culture the features of the studied historical and economic phenomena; the systematic approach helped us to study folk art textile crafts of the Kharkiv region as an entire system; the historical method made possible to identify the foundations of the formation of a local school of art textile crafts. **The scientific novelty** of the obtained results lies in a comprehensive study from the standpoint of cultural studies of forms of preservation and translation of the achievements of folk art textile creativity of Kharkiv craftswomen and craftsmen as factors of development of cultural tourism. The following forms of broadcasting of local art textile crafts and souvenirs are singled out and analyzed: museums, ethno-festivals, fairs, master-classes, Internet space. **Conclusions.** Kharkiv region has preserved the traditions of the local school of art textile crafts, based on which we can create a variety of souvenirs: ethnic clothing, carpets, coats, souvenirs with weaving patterns, etc. The production of local souvenirs is one of the factors increasing the tourist attractiveness of the region, as well as creating a brand of Kharkiv. The following forms of broadcasting products of folk art textile crafts in the Kharkiv region are distinguished: museums, ethno-festivals, fairs, master-classes, Internet space. It was found that the museums of Kharkiv and the region can promote the development of tourism through the organization of exhibitions, thematic lectures, souvenir shops; the leading role stand numerous ethno-festivals of the Kharkiv region in the popularization of cultural tourism and realization of souvenirs of art textile craft of local production is found out; it is suggested to pay more attention to art fairs, which is a historical tradition of Kharkiv province; it is proved that the master class is a progressive form of broadcasting the experience of craftswomen and craftsmen, promoting the achievements of artistic textile crafts of the region, raising cultural tourism; it is shown that the Internet is an important driving force in the dissemination of information and increasing demand for souvenirs of artistic textiles of Kharkiv region. It is noted that all these forms of translation of folk art textile crafts do not exist separately from each other, but as a form of synthesis, run in parallel and complement each other.

Key words: cultural tourism, art textile crafts, Kharkiv region, souvenir, ethnic festival, fair, master class, museum, Internet space.

Актуальність теми дослідження. Розробка бренду Харкова стоїть на порядку денному політики регіону, і на шляху його формування варто згадати про народні художні текстильні промисли, сувенірна продукція й процес

виробництва яких може сприяти розвитку культурного туризму. Адже культурні туристичні ресурси можна конструювати, спираючись на місцеві художні традиції, зберігаючи при цьому національну ідентичність.

Трансляція здобутків харківського художнього текстильництва є формою збереження національних культурних цінностей. Позитивний досвід використання народних художніх текстильних промислів як об'єктів культурного туризму вже є на Західній Україні, особливо у Карпатському регіоні: щорічно зростає потік українських й іноземних туристів, попит на місцеві текстильні сувеніри не спадає.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теми народних художніх промислів і туризму на сьогоднішній день не обійдені увагою науковців. Так, проблему правового регулювання народних художніх промислів докладно дослідили у своїй статті О. Гафурова та М. Дейнега [3]. Питання сувенірного брендингу в Україні висвітлюють А. Гаврилюк та К. Данник [2]. Детально аналізують осередки народних промислів як об'єкти туризму на Західній Україні О. Бордун [1], О. Кузьмук [4], Н. Мікула та О. Дацко [6], О. Пендерецький [7]. Форми збереження традиційних ремесел Сумщини комплексно досліджує Н. Литвинчук [5]. Використанню об'єктів історико-культурної спадщини для розвитку етнотуризму в Харківській області присвячено статтю К. Родненко [9]. Також у Харкові видано «Порадник майстрам народних промислів» [8].

Проводяться конференції, присвячені народним художнім промислам: наприклад, науково-практична конференція «Народні художні промисли України: історія, сьогодення, перспективи» (Київ, 2015), міжнародна конференція «Народні художні промисли як складова креативних індустрій: перспективи, промоція, просування» (Херсон, 2018).

Тим не менш, Харківщина майже не розглядається як потужний осередок художніх промислів, на відміну від більш відомих «сусідів»: Опішня, Решетилівка, Петриківка. Досі невіршеними залишаються питання формування туристичного бренду Харкова і області, структурування сучасних форм трансляції культурних цінностей.

Мета дослідження. Проаналізувати форми трансляції народних художніх текстильних промислів Харківщини як чинник розвитку культурного туризму. Виходячи з мети, у статті розв'язуються такі задачі: розглянуто музеї, фестивалі, ярмарки, майстер-класи, Інтернет-простір як форми трансляції сувенірних виробів місцевих художніх текстильних промислів і фактори розвитку культурного туризму.

Виклад основного матеріалу. Харківщина другої половині XIX – початку XX ст. була потужним центром художніх текстильних промислів. Місцеві коци, килими і вишивки були

багаторазово відзначені на міжнародних виставках і займали перші місця. Велику частину килимів та коців, які виготовлялися в осередках м. Харкова, заковували купці для вивезення на продаж за кордон. Також у цій місцевості було поширене виробництво плахових тканин, килимів-ліжників, шовківництва, художнє сукнарство, ручне візерункове ткацтво, набивання тканини. Виготовлення сировини, а саме ниток і фарб, було окремим промислом і мало свої локальні особливості.

На сьогоднішній день збережені етапи створення художнього текстилю, техніки ткання, технологічні прийоми виробництва, конструкції ткацьких верстатів, значна кількість місцевих візерунків, описані їх особливості і колірна гама. Слід зазначити, що унікальними є й виробнича культура харківських майстринь і майстрів художньої творчості, регіональні та галузеві особливості народних промислів з виробництва художнього текстилю.

Таким чином, ми можемо констатувати, що на території Харківської губернії існувала потужна школа народних художніх текстильних промислів, відомості про яку досі не втрачені. На базі здобутків харківських майстринь і майстрів можна відродити осередки народних художніх текстильних промислів, у яких буде можливість створювати сучасну сувенірну продукцію, як частину харківського туристичного бренду, адже придбання сувенірів є практично невід'ємною частиною культурного туризму.

Але на сьогоднішній день реалії такі, що основну частку сувенірів, що реалізуються у Європі, виготовляють азійські країни: Китай, Індія, Пакистан, Туреччина, В'єтнам, Бангладеш, Індонезія [6]. Це менш якісні та більш дешеві у виготовленні продукти художнього текстилю, розраховані на масового споживача.

На Харківщині є усі ресурси, щоб створити місцевий конкурентоспроможний продукт: культурні передумови з одного боку, економічні – з іншого, адже авторські вироби художнього текстилю нині популярні в усьому світі, на них існує стабільний попит. Але окрім здобутків харківської школи художнього текстильництва, доцільно вводити й інноваційні рішення щодо просування локального туристичного продукту. Цього можна досягти, використовуючи здобутки ексклюзивних місцевих екологічних матеріалів, технологій, дизайну [6]. Прикладами такої продукції у сучасності можуть стати вишитий одяг, рушники, скатертини, серветки, килими, килимки, коци, в'язані іграшки та багато іншого. Окрім того, ткацький малюнок може стати елементом дизайну сувенірів: магнітів, прикрас,

панно тощо. Етноодяг загалом є дуже перспективним напрямом розвитку сувенірної продукції [2]. Важливо, що більшість цих сувенірів можна буде віднести одночасно до пам'яток і матеріальної і духовної культури Харківщини.

Для розвитку культурного туризму доцільно звернутися до наступних форм трансляції здобутків художньої культури: музеї, майстер-класи, фестивалі, ярмарки, інтернет-простір. Звичайно ж, цей перелік не є вичерпним.

Музеї традиційно є об'єктами культурного туризму і формою трансляції здобутків локального декоративно-прикладного мистецтва. Майже в кожному районі Харківської області діють красназавчі музеї з етнографічними колекціями, цінні етнографічні експонати знаходяться в Харківському історичному музеї, музеї археології та етнографії Слобідської України Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, історико-археологічному музеї-заповіднику «Верхній Салтів», етнографічному музеї під відкритим небом «Українська слобода» (с. Писарівка) та літературно-меморіальному музеї Г. С. Сковороди (с. Сковородинівка) [9, 228]. Саме музеї можуть стати місцем презентації народної текстильної творчості для туристів та місцевих мешканців. Перспективним може стати співробітництво майстрів і майстринь народної текстильної творчості з художніми галереями. У музеях можна проводити тематичні лекції, виставки виробів художньої текстильної творчості або влаштувати сувенірний магазин.

Сприяють піднесенню культурного туризму і чисельні етнофестивалі, що проводяться у Харківській області: «Печенізьке поле», «Весілля в Малинівці», «Олексіївська фортеця», «Сад пісень Сковороди», «Співочі тераси», «Ніч на Івана Купала», «Фестиваль борщу». [9, 228-230]. Також на території Харківської області у кожному районі проводяться заходи, присвячені календарно-обрядовим дійствам, наприклад, святкуванню Масляної. Майстрині й майстри народної творчості – постійні й бажані учасники етнофестивалів, нерідко на цих заходах буває можливість спостерігати безпосередньо за створенням шедевра. На фестивалях можуть реалізовуватися сувеніри, присвячені події або виготовлені за етнозвичаями. Таким чином, туристи матимуть можливість ознайомитися з виробами народних майстринь й майстрів художнього текстильництва, локальними традиціями, технікою і технологіями виробництва.

Майстер-клас є однією з найсучасніших форм взаємодії з майстринями і майстрами

народної творчості, ознайомлення з виробничими традиціями, а також експрес-отримання нових знань та навичок. Туристи мають змогу брати участь у майстер-класах під час поїздок: так, якщо вони цікавляться художнім текстильництвом, вони можуть ознайомитися з тим, як працювати на ткацькому верстаті, взяти участь у заготівлі сировини, або створити сувенір своїми руками. Наприклад, Харківський обласний організаційно-методичний центр культури та мистецтва проводить майстер-клас з виготовлення ляльки-мотанки «Птах радості». Організація творчих зустрічей з майстринями і майстрами народної художньої творчості може позитивно вплинути на динаміку культурного туризму на Харківщині.

Протягом всієї історії Харківщини тут існували великі ярмарки кустарної продукції. На сьогоднішній день ярмарки є складовою інфраструктури продажу сувенірної продукції. Наприклад, у Харкові щоквартально проводиться ярмарок речей ручної роботи Artishop. Але асортимент можна ще розширювати, текстильні вироби представлені мало, справжність деяких речей викликає сумніви. Окрім того, у Харкові існують сувенірні магазини й магазини виробів декоративно-прикладного мистецтва, які разом із ярмарками художніх промислів можуть бути привабливими для туристів.

Формою презентації та популяризації художніх виробів майстринь і майстрів народної текстильної творчості у останні роки все більше стає інтернет-простір. Створення й просування спільнот осередків народних промислів та майстрів у соціальних мережах (Facebook, Instagram), розміщення та продаж сувенірних виробів на сторінках відомих рукодільних інтернет-магазинів (Etsy, Livemaster, Crafta.ua), а також наповнення майстринями й майстрами власних інтернет-сторінок сприяє зростанню попиту на сувенірну продукцію і може сприяти розвитку туризму і формуванню бренду Харкова.

Важливо зазначити, що всі ці форми трансляції народної художньої текстильної творчості не існують окремо одна від одної, а можуть проходити паралельно і взаємодоповнюватися: наприклад, майстер-клас під час етнофестивалю, ярмарку або фестивалю в музеї під відкритим небом і т.д.

Висновки. Сучасні осередки народних художніх текстильних промислів при використанні комплексу вищезазначених форм трансляції своїх мистецьких здобутків можуть надати додатковий імпульс розвитку туризму, сприяти утвердженню культурної унікальності Харківського регіону. Відтак, ми проаналізували питання форм трансляції народних художніх

текстильних промислів Харківщини як складової культурного туризму. Ми виявили, що на сьогоднішній день основними такими формами є: інтернет-простір, діяльність музеїв, проведення етнофестивалів, майстер-класів, ярмарків. Сувеніри, що базуються на здобутках харківської школи художнього текстилю, акумулюють потужний потенціал розвитку культурного туризму та створення бренду Харкова. Також зазначимо, що центри народних художніх промислів, творчі майстерні й особисто майстрині й майстри є потенційними об'єктами туризму, популярними у Європі й цілому світі.

Перспективи подальших досліджень. Оскільки пропонується стаття не може висвітлити питання з усіх боків, напрямками майбутніх наукових розвідок можуть стати: реклама і маркетингові комунікації як засоби промоції сувенірної продукції художнього текстилю; розробка туристичних маршрутів та екскурсій з урахуванням осередків народних художніх текстильних промислів Харківщини; сучасна освіта в галузі текстильних арт-практик; особливості дизайну етносувенірів.

Література

- 1.Бордун О. Ю. Стратегія використання центрів народних ремесел як об'єктів пізнавального та культурного туризму Карпатського регіону України. *Економіка. Управління. Інновації*. 2011. №2 (6). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2011_2_4
- 2.Гаврилюк А. М., Данник К. О. Сувенірний брендинг в Україні як маркетинговий інструмент етнотуристичної промоції території. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2015. №4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2015_4_7
- 3.Гафурова О. В., Дейнега М. А. Народні художні промисли в Україні: проблеми правового регулювання. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. Київ, 2017. №3. С. 28–32.
- 4.Кузьмук О. *Осередки народних промислів як об'єкти туризму та чинник актуалізації національної культурної спадщини*. URL: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/November09/11.htm>
- 5.Литвинчук Н. В. Сучасні форми збереження й популяризації традиційних промислів та ремесел Сумщини. *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. Запоріжжя, 2014. №41. С. 350–356.
- 6.Мікула Н. А., Дацко О. І. Методологічні підходи до кластеризації осередків народних текстильних промислів. *Вісник Інституту регіональних досліджень НАН України*. 2010. С. 210–235. URL: http://iejjournal.com/journals/12-13/2010_9_Mikula.pdf
- 7.Пендерещкий О. В. Географія народних промислів Західної України як об'єктів промислового туризму. *Науковий збірник Київського національного університету ім. Т. Шевченка «Економічна та*

соціальна географія». 2010. Вип. 1 (61). URL: https://tourlib.net/statti_ukr/pendereskyj3.htm

8.Порадник майстрем народних промислів / за ред. О. В. Кулінич, І. Г. Кондакова. Харків : Інститут соціальної політики регіону, 2016. 48 с.

9.Родненко К. В. Використання об'єктів історико-культурної спадщини для розвитку етнотуризму в Харківській області. *Розвиток українського етнотуризму: проблеми та перспективи* : Зб. матер. IV Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених (Львів, 25 лютого 2016 р.). Львів, 2016. С. 225–231.

References

- 1.Bordun O.J. (2011). The strategy of using centers of folk handicrafts as objects of cognitive and cultural tourism of the Carpathian region of Ukraine. *Economy. Management. Innovation*, 2 (6). Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2011_2_4 [in Ukrainian].
- 2.Havryliuk A.M., & Danyk K.O. (2015). Souvenir branding in Ukraine as a marketing tool tourism promotion territory. *Public Administration: Improvement and Development*, 4. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2015_4_7 [in Ukrainian].
- 3.Gafurova, O.V., & Deinega, M.A. (2017). Folk art crafts in Ukraine: problems of legal regulation. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald*, 3, 28-32 [in Ukrainian].
- 4.Kuzjmuk, O. The centers of folk crafts as objects of tourism and the factor of actualization of the national cultural heritage. Retrieved from <http://old.niss.gov.ua/Monitor/November09/11.htm> [in Ukrainian].
- 5.Lytvynchuk, N.V. (2014). Modern forms of preservation and popularization of traditional crafts and crafts. *Naukovi praci Zaporizkoghho nacionaljnoghho universytetu*, 41, 350–356 [in Ukrainian].
- 6.Mikula, N.A., & Dacco O.I. (2010). Methodological approaches to clustering of the centers of folk textile crafts. Retrieved from http://iejjournal.com/journals/12-13/2010_9_Mikula.pdf [in Ukrainian].
- 7.Penderetskyy O.V. (2010). Geography craft of western Ukraine in tourism objects. *Scientific collection of Kyiv National University. T. Shevchenko «Economic and Social Geography»*, 1 (61). Retrieved from https://tourlib.net/statti_ukr/pendereskyj3.htm [in Ukrainian].
- 8.Kulynich, O.V., & Kondakova I.G. (Eds.). (2016). *Advisor to masters of folk crafts*. Kharkiv.: Institute of Social Policy of the Region. [in Ukrainian].
- 9.Rodnenko, K.V. (2016). Objects of historical and cultural heritage use for ethno-tourism development in the Kharkiv region. *Development of Ukrainian ethno-tourism: problems and prospects: Collection of materials of the IV All-Ukrainian Scientific and Practical Conference of Young Scientists and Students*, (pp. 225-231.). Lviv: LIET [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 21.03.2020

Прийнято до друку 22.04.2020